

දෙහිවල, සුදර්ශන පාරේ, ශ්‍රී සුදර්ශන ධම්ම නිකේතනයේ පිහිටි

දෙහිවල බෞද්ධෝදය සංගමය මගින්, ධර්මදානය පිණිස සැම පුර පසළොස්වක පොහොය දිනයක් පාසා නිකුත් කරන මාසික දහම් කලාපය.

79 වර්ෂය - ශ්‍රී බු: ව 2567 2024 සැප්තැම්බර් 17 බිනර කලාපය

දෙහිවල ශ්‍රී සුදර්ශන ධම්ම නිකේතනාධිපති
ඓතිහාසික සිතුල්පව්ව රාජමහා විහාරාධිකාරී
කොළඹ නාලාන්දා මහානාම විද්‍යාලවල හිටපු ධර්මාචාර්ය
ශාස්ත්‍රපති පණ්ඩිත පුජ්‍ය ලේල්වල සමීත ස්වාමීන්ද්‍රයන් වහන්සේ
නමෝ තස්ස භගවතෝ අරභතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

සෝතාපත්ති අංග සතර

“වත්තාරො ‘මේ හික්ඛවේ ධම්මා භාවිතා බහුලීකතා සෝතාපත්ති ඵල සච්ඡිකිරියාය සංවත්තන්ති, කතමේ වත්තාරෝ සප්පුරිස සංසේචෝ, සද්ධම්ම සචණං යෝනිසෝ මනසිකාරෝ ධම්මානුධම්ම පටිපත්ති.”

(සෝතාපත්ති සංයුක්තය, ඵල සුත්‍රය)

සුපින්වතුනි,

ඔබ අප හැමදෙනාම බලාපොරොත්තු වෙන්නේ හැකි ඉක්මනින් මේ දුක්බර සසරින් මිදී උතුම් වූ නිර්වාණය අවබෝධ කර ගැනීමටයි. ඒ සඳහා අනුගමනය කළ යුතු මග ඉතා පැහැදිලිව බුදුහාමුදුරුවෝ දේශනා කරලා තියෙනවා. එම නිවන අවබෝධ කර ගැනීමේ අවස්ථා හතරක් සෝවාන්, සකදාගාමී, අනාගාමී, අරහත් යනුවෙන් දක්වා තියෙනවා. එහි පළමුවෙනි අවස්ථාව තමයි සෝවාන් වීම. සංයුක්ත නිකායේ, සෝතාපත්ති සංයුක්තයේ, රාජකාරාම වග්ගයේ, මිත්තාමච්චා සුත්‍රයේදී දේශනා කරනවා, ඥාති හිත මිත්‍ර සියලු දෙනා සතර සෝතාපත්ති අංගයන්හි සමාදන් කරවීම, වැස්වීම, යොමු කරවීම. හික්ෂුවගේ යුතුකමක්ය. කියල මා අද මේ කරන්නේ ඒ යුතුකම.

ඔබ අප හැමදෙනාම ඉදිරියට කියවෙන සතර සෝනාපත්ති අංග පුරුදු කිරීම තුලින්, සද්ධා,විරිය,සති,සමාධි, පඤ්ඤා යන පංච ඉන්ද්‍රිය ධර්මයන් දියුණු කරල, තියුණු කරල මේ ජීවිතයේදීම අඩුම තරමින් සෝවාන් ඵලය ලබා ගැනීමටවත් උත්සාහ කරමු.

සෝවාන් වුණොත් සතර අපා දුකින් සදහටම මිදෙනවා. ඒ වගේම තම ආත්මභාව හතකින් එහා විපාක දීමට තියෙන සියලු කාර්ම විපාක අහෝසි වෙනවා. නිවන දක්වා යන සැඩ පහරට වැටුණ කෙනෙක් වෙනවා. රහත් ඵලය ලබාගෙන මිස ඉන් මෙහා නතර වන්නේ නැහැ.

බුදුහාමුදුරුවෝ එක්තරා අවස්ථාවක පොඩි ගල් කැටයක් අතට අරගෙන හික්ෂුන්ගෙන් අහනවා, ‘මහණෙනි, අර පේන හිමාලය කන්ද, මේ අතේ තියෙන ගල් කැටය යන දෙකෙන් වඩා විශාල මොකක්ද?’ කියල.

“ස්වාමිනි, හිමාලය කන්ද දිහා බැලුවම ඔය ගල් කැටය අලගු තියන්නවත් මදි. ඒ තරම් කුඩා එකක් කියල හික්ෂුන් පිළිතුරු දුන්නා. ඒක උපමාවට අරගෙන බුදුහාමුදුරුවෝ වදාරනවා. ‘මහණෙනි, සෝවාන් වෙනකොට නැති කර සසර දුක් ප්‍රමාණය අර හිමාලය කන්ද වගෙයි. සෝවාන්වු අයෙකුට ඉදිරියේදී නැති කරන්න තියෙන දුක් ටික මේ අතේ තියෙන ගල් කැටය වගෙයි’ කියල මේ උපමාවෙන් අපට තේරුම් ගන්න පුළුවන් සෝවාන් වීම කොයිතරම් වටිනා එකක්ද කියල.

මෙමඟී බුදුරජාණන් වහන්සේ ලොව පහළ වන සමයෙදි අෂ්ට දුෂ්ටක්ෂණවලින් මිදිල උපත ලබා තිබුණොත් සමහර විට හරියන්න ඉඩ තියෙනව. බුදුහාමුදුරුවෝ අපට දේශනා කළේ ඊළඟ භවයකදී හෝ මෙතේ බුදුන් හමුවේදී හෝ නිවන් දැකීමට පාර්ථනා කරන්න කියලා නෙවෙයි. මේ ජීවිතයේදීම ඒ තත්වයට පත්වීමට උත්සාහ කරන්න, අප්‍රමාදව කටයුතු කරන්න කියලයි. අපේ තියෙන කම්මැලිකම නිසා ඊළඟට පහළ වන බුදුවරයෙකුගේ ශාසනයේදී ඉටුවේවා! කියල වැනි වැනි ඉන්නවා. අෂ්ට දුෂ්ටක්ෂණවලින් මිදී ඉන්න ඔබ මේ ජීවිතයේදී සෝවාන් ඵලයටවත් පත්වෙන්න ඕන කියල හිතන්නේ නැත්තේ ඇයි? ඒක අපට කරන්න බැරි දෙයක් කියල හිතාගෙන ඉන්නවද? සෝවාන් වීම සඳහා අප විසින් ඇති කර ගත යුතු සුදුසුකම් හතරක් බුදුහාමුදුරුවෝ දේශනා කළා. අපි දැන් ඒ ගැන සොයා බලමු.

I. සප්පුරිස සංසේචෝ :-

අපි පළමු කොටම සොයාගන්න ඕන අපට නිවන් මග කියාදෙන සත්පුරුෂයෙක් හෙවත් කල්‍යාණ මිත්‍රයෙක් බුද්ධාදී ආර්යයන් වහන්සේලා තමයි නියම සත්පුරුෂයෝ උන්වහන්සේලා අත්දැකීම් තුලින් අපට නිවන් මග පෙන්වා දෙනවා. ඒ වගේම අපට පුළුවන් ඒ පිලිබඳ දැනුමක් තියෙන කල්‍යාණ පෘතග්ජන කෙනෙක් සොයා ගන්න. බුදුහාමුදුරුවන්ට හැර අනෙක් හැම දෙනාටම නිවන් දැකීම සඳහා කල්‍යාණ මිත්‍රයකුගේ උපකාර අවශ්‍යයි. මේ සම්පුර්ණ බුද්ධශාසනයම කල්‍යාණ මිත්‍ර සම්පත්තිය මත පවතිනවා කියල බුදුහාමුදුරුවෝ වදාළේ ඒ නිසයි.

යම් පුද්ගලයෙකු ඇසුරු කිරීම නිසා අප තුළ මීට පෙර නොතිබුණු සිල්වත් බවක් ඇතිවෙනවා නම්, දැනට අප තුළ තියෙන සිල්වත්කම තව තවත් වැඩි වෙනවා නම් ඒක කලායාණ මිත්‍රයාගේ පළමුවන ලක්ෂණයයි. යම් පුද්ගලයෙකු ඇසුරු කිරීම නිසා මෙතෙක් කල් නොතිබුණු ශ්‍රද්ධාවන්ත බවක්, තෙරුවන් පිළිබඳ පැහැදීමක් අප තුළ ඇතිවෙනවා නම්, තිබෙන ශ්‍රද්ධාව තව තවත් ඔප වැටෙනවා නම් ඒක කලායාණ මිත්‍රයාගේ දෙවන ලක්ෂණයයි. යම් පුද්ගලයෙකු ඇසුරු කිරීම නිසා මෙතෙක් කල් අප තුළ තිබුණු ලෝභ ගතිය, මසුරු ගතිය අඩුවෙලා යනවා නම්, දන් දීමට කැමැත්ත වර්ධනය වෙනවා නම් ඒක කලායාණ මිත්‍රයාගේ තුන්වන ස්වභාවයයි. යම් පුද්ගලයෙකු ඇසුරු කිරීම නිසා ධර්මය ගැන කිසිවක් නොදැන සිටි තමන් ධර්මය දැනගැනීමට යොමු වෙනවා නම්, ඒක කලායාණ මිත්‍රයාගේ සතරවන ලක්ෂණයයි.

සත්පුරුෂයා ප්‍රාණසාත ආදී පස්පව්, දස අකුසල් කරගෙන නැහැ. කරුණාව, මෙමතිය, අවිහිංසාව, ශ්‍රද්ධාව පරිත්‍යාග වැනි ගුණාංග වැඩි දියුණු කර ගන්නවා. එහෙම කෙනෙකු ආශ්‍රය කරන්න ලැබුණම අපත් අධ්‍යාත්මික වශයෙන් දියුණු වෙනවා. වරදින් වැළකෙන පුද්ගලයා සත්පුරුෂයෙක්. තමනුත් වරදින් වැළකී අන් අයත් වරදින් වළක්වා ගැනීමට උත්සාහ කරනවා නම් ඔහු සත්පුරුෂයෙක්.

II. සද්ධම්ම සවණං :-

දෙවැනි සුදුසුකම තමයි බණ ඇසීම සහ බණ පොත් කියවීම. මෙතැනදී ඇහෙන බණට වඩා අහන බණයි වැදගත් වෙන්නේ. නිවන් දැකීමට උපකාර වන ගැඹුරු අරුත් මතු කරන, ත්‍රිලක්ෂණය පැහැදිලි කර දෙන ධර්ම දේශනා ඇසිය යුතුයි. දහම් දෙසන තැනැත්තාත් අනෙකාගේ සිතේ පංච නීවරණ යටපත් වන ආකාරයට දේශනා කළ යුතුයි. පළමුවෙනි කාරණයෙන් පෙන්වා දුන් කලායාණ මිත්‍රයා දේශනා කරන, තෝරා දෙන ධර්මය නියමාකාරයෙන් ඇහුවොත් තමයි ඒක අපේ නිවනට උපකාරයක් වෙන්නේ. 'පරතෝසෝස ප්‍රත්‍යය' කියන්නේ මේකටම තමයි. එමගින් අපේ මිච්ඡාදිට්ඨිය නැතිවී සම්මා දිට්ඨිය ඇති වෙනවා. බණ ඇසිය යුතු ආකාරය ගැන සංයුක්ත නිකායේ, වංගීස සංයුක්තයේ, පරෝසහස්ස සූත්‍රයේ මෙහෙම දක්වල තියෙනවා.

- අට්ඨකත්වා - මේ බණ අසන විට මගේ පංච නීවරණ යටපත් වේවා. බෝධ්‍යංග වැඩේවා යන බලාපොරොත්තුවෙන් බණ අහන්න ඕන.
- මානසිකත්වා - අසන ධර්මයේ අර්ථ තුවණින් මෙනෙහි කරමින් බණ අසන්න ඕන.
- සබ්බචේතසෝ සමන්තාහරිත්වා - මුළු හිතම ධර්මයට යොමු කරගෙන බණ අහන්න ඕන.
- ඕහිත සෝතෝ - වෙනත් ශබ්ද වලට, වෙනත් අරමුණුවලට සිත නොයවා දේශනාවටම කන් යොමු කරගෙන බණ අහන්න ඕන.

මෙහෙම බණ අහන කොට පංච නීවරණ යටපත් වෙලා, සජ්ත බෝධ්‍යංග

ධර්ම වැඩෙන බව බොජ්ඣංග සංයුක්තයේ අනිවරණ සූත්‍රයේ සඳහන් වෙනවා.

III. යෝනියෝ මනසිකාරෝ :-

ආරම්භයේ සිට හෙවත් පටන් ගැනීමේ සිට නුවණින් විමසා බැලීම යෝනියෝමනසිකාරයයි. නුවණින් තොරව අරමුණු ගැන මෙනෙහි කරන කොට නුපන් කාමාදී ආශ්‍රව උපදිනවා. උපන් ආශ්‍රව වැඩෙනවා. නුවණින් මෙනෙහි කරන කොට උපන් ආශ්‍රව ප්‍රහීණ වෙනවා. අලුතින් ආශ්‍රව පටන් ගන්නේ නැහැ. යෝනියෝමනසිකාරය තුළ සම්මා දිට්ඨිය තියෙන නිසා ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයම සම්පූර්ණ වෙනවා.

IV. ධම්මානුධම්ම පටිපත්ති :-

නිවන් මගට යොමු වීම ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයේ ගමන්කිරීම ධම්මානුධම්ම පටිපත්ති කියල හදුන්වනවා. මේ සුදුසුකම් හතර එක වතාවක් දෙතුන් වතාවක් ඇති කර ගත් පමණින් සෝවාන් වෙන්නේ. බැහැ. “භාවිතා බහුලිකතා” යනුවෙන් දේශනා කරලා තියෙන විදියට මේවා නැවත නැවත පුරුදු පුහුණු කරන්න ඕන. මේ කරුණු හතරම එකිනෙකට සම්බන්ධ වෙනවා.

කඳු මුදුනෙහි වැටෙන වැසි ජලය පහළට ගලාවීත් ඇල දොළ ගංගා පුරවා සාගරය කරා ගොස් සාගරය ද පුරවන්නා සේ යමෙකු තුළ මේ සතර සෝතාපත්ති අංග තියෙනවා නම් ඒවා නිතර නිතර පුරුදු කිරීමෙන් ගොස් නිවනට පත් වෙනවා. ඔබත් අද සිට මේ සෝතාපත්ති අංග හතර වඩන්න ආරම්භ කරන්න.

“නිබ්බාන පච්චයෝ හෝතු”
සැමට තෙරුවන් සරණයි!